

Zápis ze semináře k přípravě zákona o neziskových organizacích a veřejné prospěšnosti

datum a čas konání: pátek 31. října 2008 od 9:00 hodin

místo konání: sál Slévárny Vaňkovka, ve Vaňkovce 1, Brno

ve spolupráci s ANNO v ČR

počet zúčastněných: 30

program:

- a) Zahájení a představení ANNO JMK – Zdeněk Hloušek, Metodica o.s.
- b) Příspěvek do diskuze: výklad o dosavadním vývoji přípravy nového zákona o neziskových organizacích – PHDr.Karel Schwarz, předseda Asociace NNO
- c) Dotazování ohledně připravovaného zákona a stávajících tezí
- d) Diskuze
- e) Výstupy semináře

Ad. a

Seminář zahájil Zdeněk Hloušek stručným představením pořadatele dnešní akce, kterým je ANNO JMK.

Ad. b

Poté se slova ujal doktor Schwarz a zevrubně vyložil dosavadní proces přípravy zákona a jeho výstupy ve formě šesti tezí věcného záměru.

Ad. c

Následně vyzval zúčastněné, aby kladli otázky, na jejichž základě bude Asociace NNO schopna přijmout společné stanovisko, jež bude v listopadu dále korigovat.

Otázky:

1. Bude Ministerstvo vnitra ČR ochotno akceptovat status veřejně-prospěšných organizací, které odmítnou změnit svou právní formu?

-ano

2. Jsou analýzy Ministerstva vnitra, jež vedly k návrhu na přípravu zákona o neziskových organizacích k dispozici k nahlížení?
-pracovní skupina je k dispozici nemá, pro bližší informace je možné se obrátit na Mgr.Oriniakovou
3. Jak chápe Ministerstvo financí pojem 100% veřejná prospěšnost a má nějaký výklad ohledně této teze?
-ošetření a kontrolu nad dodržováním statutu veřejně-prospěšné organizace bude provádět nezávislý orgán, jež svá zjištění a posudky poskytne Ministerstvu financí.
4. Jakým způsobem se dosáhne korelace s Občanským zákoníkem, který udává výši veřejně-prospěšných výdajů jako 2/3 část celkového benefitu organizace?
-v současnosti převládá oficiální názor ohledně zavedení podmínky 100% a ten se podle všeho nebude měnit, jelikož tím alespoň část kompetencí přesune z Ministerstva financí na jiný orgán.
5. Co se stane s neziskovými organizacemi, jež nedosáhnou stutu veřejně-prospěšné organizace?
-v zákonu pro ně budou existovat pravidla, obavy z likvidace jsou neopodstatněné, avšak neziskový sektor by se měl pokusit připomínkovat právě problematiku menších organizací.
6. Neměla by se definice veřejně-prospěšné organizace dát přímo do připravovaného zákona místo pokusů o sladování s pojmy v Občanském zákoníku?
-ano, počítá se s tímto postupem, ale propojení obou výkladů je nutné nejprve zkoordinovat. Existují tři možnosti definice: teoretické koncepty, praktické příklady bez obecné definice a kombinace dvou předchozích alternativ. Zatím není rozhodnuto, která bude použita.
7. Jak moc je pravděpodobné, že se prodlouží termín k připomínkování?
-prodloužení připomínkování záleží na rozhodnutí ministrině Stehlíkové, avšak v současné době zaujímá spíše zdrženlivé stanovisko.

Ad. d

Následující příspěvky do diskuze jsou seřazeny chronologicky podle pořadí v jakém byly v průběhu diskuze proneseny. Věty, které jsou uvedeny pomlčkou jsou bezprostřední reakcí na jim předcházející příspěvky.

- Celý koncept veřejně-prospěšných organizací je nutné odmítnout, protože patří do politické sféry a nikoliv do legislativní. Toto zjištění se vztahuje i na ostatní země EU, neboť žádné z nich se výše zmíněný termín nepodařilo efektivně začlenit do právního rámce.

- Malé neziskové organizace nebudou administrativně schopné dosáhnou statutu veřejně-prospěšných organizací, který ostatně zatím není přesně definován.
- V tezích není nic nového, pouze kritéria hodnocení veřejně-prospěšných organizací a rozhodnutí o přístupu k dotacím.
- Zmizí zájmy, které nebudou zhodnoceny jako veřejně-prospěšné i s nimi související neziskové organizace.
- Nelze přesně vyvodit, co teze obsahují, neboť jejich výklad je velmi flexibilní a nelze tedy vyloučit jiný záměr či ambice ze strany ministerstev o přísnější evidenční princip.
 - neziskové organizace se sami zapíší do rejstříku veřejně-prospěšných organizací a sami budou garantem svých stanov. Status veřejně-prospěšných organizací se tedy nebude udělovat, ale pouze ho bude možné odejmout v případě, že se kontrolou zjistí nedodržování stanov.
 - pojem veřejně-prospěšné organizace je dostatečně široký, aby na něj dosáhly všechny neziskové organizace.
- Poté ale celý koncept postrádá smysl, neboť situace bude stejná jako nyní (bez rozdílu mezi jednotlivými neziskovými organizacemi)
- Zákonem vymezené znaky veřejně-prospěšné organizace mohou vážně ohrozit existenci mnoha stávajících neziskových organizací.
 - přípravný výbor však zastává názor, že je možné naformulovat tyto znaky, byť se budou v budoucnu jistě novelizovat.
- Z tezí nelze přesně vyvodit, jaký dopad bude mít implementace nového zákona na neziskový sektor.
- Pokud Ministerstvo financí uvalí na veřejně-prospěšnou organizaci sankce za nesplnění podmínek, její statutární orgány nebudou schopny tyto sankce zaplatit.
- Nynější koncept zákona a jeho realizace by přinesla spíše problémy.
- Jakou právní úpravu tedy potřebujeme?
- Vybídnutí k diskuzi v širších souvislostech a až po identifikaci problémů se zabývat legislativní formou jejich řešení.
- Poznámka k úpravě daňových podmínek pro neziskové organizace. Návrh odstupňovat daňová zvýhodnění na základě objektivních a kontrolovatelných kritérií, ne vágního rámce veřejně-prospěšných organizací.
- Problém registrace a opětovného štěpení veřejného a neveřejného neziskového sektoru.
 - zápis do rejstříku veřejně-prospěšných organizací by neměl být zpoplatněn.
 - řešení asignací po polském vzoru (co nejsnazší).
- Zmínění praxe z Maďarska, kde může plátce daní 2% věnovat neziskové organizaci dle

vlastního uvážení. Tento způsob by mohl být řešením pro menší organizace.

- Zákon směřuje k omezení nertransparentních neziskových organizací, jejichž cílem jsou pouze daňové úlevy (viz. Presentace dr. Schwarze)
- Po registraci do rejstříku veřejně-prospěšných organizací se všechny organizace ocitnou na stejné úrovni.
- Je nutné rozlišovat podobně jako u neziskových organizací v podnikatelském sektoru, kde jsou striktní pravidla, zda pro ně určené dotace zakládají oprávněnou veřejnou podporu.
- Nekompatibilita českého právního řádu s ostatními, neboť se zakládá na řadě detailních informací s velkým množstvím možných výkladů, tudíž je obtížné přejímat například polský vzor kdy žádný orgán veřejné správy nesmí upřednostnit jiný orgán před neziskovým.
- K vytvoření nového zákona tlačí Českou republiku EU, takže není možné se mu zcela vyhnout.
- Návrhy na předložení paragrafového znění zákona a důvodové zprávy.
- Požadavek dopracovat věcný záměr a teprve poté ho připomínkovat.
- Požadavek na analýzu toho, kolik neziskových organizací má šanci získat status veřejně-prospěšné organizace.
- Názor, že stát se snaží oddělit neziskový sektor na jím podporované organizace a zbytek, který pravděpodobně bez státních dotací zanikne. Vyjádřena obava, zda tím stát nekontroluje samotnou existenci neziskových organizací a zda tím nezíská prostředek jak se zbavit pro něj nežádoucích organizací.
- Kvalitní zákon o neziskových organizacích je potřebný a regulace je nutná.
- Samofinancování je schopno jen málo neziskových organizací a měly by tedy mít právo podnikat.
- Minimální zisky u n.o. jsou nutné pro zdravé fungování ekonomiky, odlišují se však nakládáním s prostředky.
- Požadavek na přesnou definici pojmu „veřejná služba“.
- Současný koncept tezí se snaží spíše upravovat míru závislosti n.o. na státu než aby podporoval zvyšování jejich nezávislosti.
- Solidní forma dotací již existuje na řadě úrovní a zažitou praxi se bude málokomu chtít měnit, v podobné situaci se nacházejí i kontroly. Předložení tezí tedy neřeší vůbec nic.
- Plánovaný zákon bude rozhodovat o tom, kdo v neziskovém sektoru přežije, takže nelze tvrdit, že podporuje neziskový sektor.
- Pokud bude stát považovat některou záležitost za důležitou, podpoří ji dotací bez ohledu na status neziskové organizace.

Ad. e

V průběhu diskuze byla značná část zúčastněných vůči konceptu zákona jako takového silně skeptická, avšak nakonec se podařilo nalézt společný konsenzus a vytvořit hodnotné výstupy ve formě požadavků.

1. Zvážit, zda by k dosažení cílů tohoto zákona lépe nepříspěly jiná opatření.
2. Kategoricky žádáme, aby další kroky v přípravě zákona byly transparentní a veřejně diskutované v přiměřených časových lhůtách.
3. Žádáme, aby byly analýzy usnesení Vlády České republiky ze dne 9. dubna 2008 č.397 k přípravě návrhu o nestátních neziskových organizacích zpřístupněny veřejnosti v co nejkratším čase k připomínkování.
4. Žádáme dopracování návrhu paragrafového znění, na jehož základě se povede veřejná diskuze se zástupci neziskových organizací.
5. Žádáme analýzu dopadů vytvoření veřejné prospěšnosti na neziskové organizace v České republice.
6. Žádáme analýzu kolik stávajících neziskových organizací získá status veřejné prospěšnosti.
7. Z návrhu by měla být upuštěna bezvýjimečná povinnost výroční zprávy a zprávy auditora. Tato povinnost by měla být stanovena pro konkrétní případy na základě zvláštních právních předpisů a za podmínek v nich uvedených, a nikoliv plošně. Jinak by se jednalo o přístup příliš formální, představující nadbytečnou administrativní a ekonomickou zátěž těchto veřejně-prospěšných subjektů.
8. V návrhu by mělo být výslovně uvedeno, že veřejně-prospěšné subjekty mohou dosažený zisk použít, nikoliv pouze na rozvoj prospěšných aktivit, nýbrž i na udržení těch stávajících.